אמר לי איני אוכל זיתים. מתוך פירוש הקונטרס משמע שהיה רבי יוחנן מושם שלא היה מקפיד ר' לדוק על מגע עם הארץ ואף על גב דרבי לדוק כהן הוה וכגבי פרושים מדלים לאוכלי תרומה מ"מ היה מושם לפי שר' לדוק מתלמידי ב"ש הוה ולכך היה מושם ר' יוחנן שמא לא הקפיד ר' לדוק לשומרה בטהרה משום דבית שמאי אומרים אין צריך לנקוב ולר"י נראה דודאי ידע בי' ר' יוחנן שר' לדוק קנה חבית

מעם האדן:

צריכה לנקוב. פירש בקונטרס דמוהל של זיתים מכשיר והכי נמי תנן בהדיא במס' מכשירין (פ"ו מ"ה) מי חלב כחלב מוהל של זיתים כשמן וקשה דבסוף פרק קמא דשבת (ד' ח. ד"ה נחכיו) פירש הרב ר' יוסף דלכך לא גזרו על המסיקה משום דלא שייכא טעמא דבגילה גבי מסיקה דטעמא שמא יבגדו בקופות מזופפות לא שייך במסיקה דמוהל אין מכשיר וי"ל דיש ג' עניני מוהל דמוהל היולא על ידי המסיקה לכ"ע אינו מכשיר והיולא על ידי אילנא פירוש ע"י שמתממים בכומר ויולא מהם מוהל פליגי בה (שבת דף קמד:) ר' יעקב ור"ש דר"ש מטהר ור' יעקב מטמא והאי דהכא שהחבית צריכה לינקב י"ל דחשיב כהיה דנפיק ע"י עיקול בית הבד דמודה בה ר"ש כי

היכי דלא תיקשי מנ"ה לר"ש:

למאי נפקא מינ' דמיפשט מחזיר גרושתו. קשה קשה דלמאי נקט ולד מחזיר גרושתו דהוה ליה למיפשט ולד יבמה גמורה לשוק לכ"ה דקאי בה וי"ל לפי שפעם אחרת שאלו עליה לר' יהושע בסוף נדה (דף סט:) אנשי אלכסנדריא בת משולחת מהו לכהונה מי אמרינן ק"ו כו': **מה** לאלמנה שכן היא **עצמה מתחללת.** וא"ת היא גופה גילף דתתחלל גרושה מק"ו דאלמנה ובקונטרס פי' דלתרומה דבי נשא לא מיפסלה דדאמרי' לקמן בפ' אלמנה (דף סט.) דאינה נפסלת בביאת חייבי לאוין אלא בזר אלנה מעיקרא הוא ולאפוקי מחזיר גרושתו וימנה לשוק דלאו זר אלנה מעיקרא הוא וקשיא דנהי דמכי תהיה לאיש זר (ויקרא כב) לא מצינו למילף אלא ההוא דזר אלנה מעיקרא מ"מ גילף בק"ו שתתחלל ובהמולך (לקמן מד: מה.) נמי יליף חייבי כריתות מאלמנה וקאמרי' וכי תימא מה לאלמנה וכו' ה"נ כיון דבא עליה עשאה זונה ולמה לי טעם דעשאה זונה היא גופה גילף בק"ו שתתחלל ועוד דדחקינן לקמן בפרק אלמנה (דף פח. ושם) למדרש מקרא דעמוני ומואבי ומצרי ואדומי כולן פוסלין בביאתן מיפוק ליה מהאי ק"ו ונראה לפרש דמהאי ק"ו לא מצינו למילף שתתחלל דאין חילול אלא מאיסורי כהונה דדאמרי' בפ' עשרה יוחסין (קידושין דף עז: ושם) א) מהאי טעמא דישראל הבא על אחותו זונה משום דלא אלנה לא משוי לה ואע"ג דלקמן יליף דמתחללת בביאת גר עמוני ומואבי ומצרי ואדומי כותי אלל נתין ממזר אף על גב דלא הויא איסור כהונה התם מקרא דרש לה אבל מק"ו ליכא למילף דלהכי איתר ליה אלנה לומר דלא יפסלין בק"ו ולענין בנה ודאי הוה בעי למילף מק"ו אבל פסול האשה דהיינו פסול אלנות שביאתה כשרה ונתחללה לא יפלינן במה הלד מאלמנה וכותי ועבד או מאלמנה ומצרי ואדומי דבפ' עשרה יוחסין (שם עח. ושם) מוכח דילפינן במה הלד מאיסור כהונה דרבי יהודה יליף התם דגר פוסל בביאתו מחלל ומצרי כו' ומיהו יש לומר דדוקא ר"י אית ליה להאי סברא דילפינן במה הלד מאיסור כהונה אבל רבנן פליגי עליה דלית להו בת גר זכר כבת אלל זכר אבל קשיא לרבי יהודה למה לן קרא דגר עמוני ומואבי כו' דפוסלים בביאתם נילף במה הלד או מאלמנה או מחלל כותי ועבד דכי פרכת מה לחלל שכן איסור כהונה כותי ועבד יוכיחו מה לכותי ועבד דלא תפסי בה קידושין חלל יוכיח "וי"ל דר"י סבר לה כר"ע וסבר נמי דיש ממזר מכותי ועבד והשתא לא שייך למילף מכותי ועבד כיון דהתם נמי הוי ממזר: בני

הרואה אומר כו'. ולא דמי לשתי תורות אבל היכא דדמי לתורות לא עשו בית שמאי כדבריהם: **שכן לחין.** והוכשרו לקבל טומאה וכלי חרס טמא על גבי עם הארץ ושמא נגע בגב החבית וטמאה מדרבנן וטימאתם: **חביות היפה נקובה.** משוליה היתה נקובה כדי שיצא משקה הזב מן הזיתים לחוץ וכיון דגלי דעתיה דלא ניחא ליה ביה לא מכשר: **אלא שסממוה שמרים.** ולא יצאו מן המשקין לפיכך הן לחים: **מגולגלים.** כמו ביצה מגולגלת (עוקצין פ"ב מ"ו) דמוקין ועומדים בחבית: **אין צריכה לנקב.** דמוהל היולא מן הזיתים מי פירות הן ואין מכשירין: **צריכה לנקב.** שמוהל מכשיר כשמן (ג) [וצריכה לנקוב] שיצא המשקה לחוץ לגלוי דעתיה דלא ניחא ליה ביה: **ירוקו.** כמו ותרך גלגלתו דאבימלך (שופטים ט) לי' ריילון: **שכן בני גרות.** שנשאו לשוק כב"ה: **ומכן כהנים גדולים וכו'.** לקמן פריך קא בעו מיניה גרות וקפשיט להו בני גרות דאפילו לב"ש פשיטא דכהנים דבני חייבי לאוין בעלמא נינהו: **היינו דקאמר מפיירא אני.** דמשוי להו ממזרים (ג) ולקטליה ליה: **הא א"ר יהושע.** לקמן בפ' החולץ (דף מט.) אין ממזר אלא מחייבי מיתות ב"ד ואפי' פשיטא ליה דהלכה כב"ה לא משוי להו ממזרים: **מאלמנה מה אלמנה לכה"ג שאין איסורה שוה כלל בנה פגום.** לכהונה דכתיב לא יחלל זרעו (ויקרא כא): **זו שאיסורה שוה.** דישראלים ככהנים אינו דין שבנה פגום: **בני גרות דב"ה.** דחייבי לאוין נינהו מי הוו פגומין אליבא דב"ש: **למאי נפקא מינה.** מאחר שהלכה כב"ה: **למיפשט ולד מחזיר גרושתו.** משנשאת לאחר והחזירה וילדה לו בת אותה הבת מה היא לכהנים לב"ה ומבית שמאי בבני גרות נשמע לב"ה בבת מחזיר גרושתו דהוי נמי חייבי לאוין: **היא עצמה מתחללת.** שאם מת כהן גדול פסולה זו דהייבוט לו אם היתה בת כהן נפסלת מן התרומה דשייה אלנה בביאתו דכתי' (שם) לא יחלל זרעו בעמיו "ועמיו היינו אשתו ומשמע דשניהם מתחללים האשה והזרע תאמר במחזיר גרושתו שאין מתחללת בביאה זו דאי לינשא לכהן בכר מיפסלה משעת גרושין ואי בתרומה דבי נשא לא מיפסלה דדאמרי' בפ' אלמנה לכה"ג (לקמן סט.) דאין נפסלת בביאת חייבי לאוין אלא בזר אלנה מעיקרא הוא ולאפוקי מחזיר גרושתו וימנה לשוק דלאו זר מעיקרא הוא. ועיל גבי חייבי כריתות בני גרות דבית שמאי דלא פרכינן מה לאלמנה לכהן גדול שכן היא עצמה מתחללת התם נמי כיון דנבעלה לחייבי כריתות עשאה זונה ומתרומה דבי נשא מיפסלה דדאמרינן בפ' אלמנה לכה"ג (שם סח:) ולהנשא לכהן נמי מיפסלה כדתנן במתניתין (דף יג:) נתייבמו ב"ה פוסלים: **גרות מפיירא אני.** לומר הלכה כדברי מי דמשוי להו לגרות[1] דבית שמאי בני חייבי כריתות: בני

הרואה אומר לאפושי מיא הוא דקא עביד ת"ש דא"ר אלעזר בר צדוק כשהייתי לומד תורה אצל ר' יוחנן החורני ראיתי שהיה אוכל פת חריבה במלח בשני בצורת באתי והודעתי את אבא אמר לי הולך לו זיתים והולכתי לו ראה אותן שהן לחין אמר לי אין אני אוכל זיתים באתי והודעתי את אבא אמר לי לך ואמור לו חבית נקובה היתה אלא שסתמוה שמרים ותנן [1]חבית של זיתים מגולגלים בית שמאי אומרים אין צריכה לנקב ובית הלל אומרים [א]צריכה לנקב ומודים שאם ניקבה וסתמוה שמרים שהיא טהורה ואע"פ שתלמיד שמאי היה כל מעשיו לא עשה אלא כדברי ב"ה אי אמרת בשלמא עשו היינו רבותיה אלא אי אמרת לא עשו מאי רבותיה ת"ש שאלו את ר' יהושע צרת הבת מהו אמר להם מחלוקת ב"ש וב"ה והלכה כדברי מי אמר להם מפני מה אתם מבניסין ראשי בין שני הרים גדולים בין שתי מחלוקות גדולות בין ב"ש ובין ב"ה מתיירא אני שמא ירוצו גלגלתי אבל אני מעיד לכם על שתי משפחות גדולות שהיו בירושלים משפחת בית צבועים מבן עכמאי ומשפחת בית קופאי מבן מקושש שהם בני צרות ומהם כהנים גדולים ושמשו על גבי המזבח אי אמרת בשלמא עשו היינו דקאמר מתיירא אני אלא אי אמרת לא עשו אמאי קאמר מתיירא אני ונהי נמי דעשו מאי מתיירא אני הא [2]אמר ר' יהושע אין ממזר אלא מחייבי מיתות בית דין [3]נהי נמי דממזר לא הוי פגום מיהו הוי מק"ו מאלמנה [4]מה אלמנה שאין איסורה נוהג בכל בנה פגום זו שאיסורה שוה בכל כו' קבעו מיניה צרות וקפשיט [5]ליה בני צרות תרתי קא בעי מיניה צרות מאי ואם תמצי לומר צרות כבית הלל בני צרות (ו) דבית הלל לב"ש מהו למאי נפקא מינה למיפשט ולד מחזיר גרושתו לבית הלל מי קאמרינן קל וחומר ומה אלמנה לכהן גדול שאין איסורה שוה בכל בנה פגום זו שאיסורה שוה בכל אינו דין שבנה פגום או דלמא איכא למיפרך מה לאלמנה שהיא עצמה מתחללת ואמר להו צרות מתיירא אני בני

לאלמנה לכהן גדול שכן היא עצמה מתחללת התם נמי כיון דנבעלה לחייבי כריתות עשאה זונה ומתרומה דבי נשא מיפסלה כדאמרינן בפ' אלמנה לכה"ג (שם סח:) ולהנשא לכהן נמי מיפסלה כדתנן במתניתין (דף יג:) נתייבמו ב"ה פוסלים: **גרות מפיירא אני.** לומר הלכה כדברי מי דמשוי להו לגרות[1] דבית שמאי בני חייבי כריתות: בני

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com

עין משפט נר מצוה

ם א מיי' פי"ח מהל' טומאת אוכלין הל' ז:

תוספות ישנים

א) וא"ת כי קאמר לקמן גבי מיכל טיבנים ועבד ומה אלמנה וכו'. לימא גר עמוני שבא על בת ישראל יבמים. שאיסורן שוה בכל ואין בתו פגומה לר' יוחנן דאמר התם בתו כשרה לכהונה. וי"ל לרשב"ג דאמר התם (דגר עמוני אין) פוסל אשה בביאתו משום דכל שאתה עשאה בתו אתה נשא אלמנתו ניחא דליכא למימר הבא גר עמוני יבמים דאיכא למימר מה לגר עמוני שאין פוסל אשה בביאתו ונם ליכא למימר מצרי ראשון יבמים דשאני מצרי ראשון דליכא רק בשה. וא"ת מאי הלי דקאמר הבא למפשט ולד מחזיר גרושתו הלא אין לדמות ולד יבמה לולד מחזיר גרושתו דבולד מחזיר גרושתו גלי קרא היא תוענה ואין בנים תועבין אבל ולד יבמה דלא כתיב בה מיעטיה אימא מק"ו דהוי פגום. וי"ל דאם איתא דולד מחזיר גרושתו כשר משום דגלי קרא מעתה גם גבי ולד יבמה לשוק יש לנו לומר דכשר דלא מצינו למימר דפגום הוי מק"ו מחזיר גרושתו יבמים דאיסור בעל היא ואין בנה פגום:

מסורת הש"ס

ג) עדיות פ"ד מ"ו. **ב)** לקמן מט., **ג)** [ולקמן מד:], **ד)** [ולקמן מד: מה. נדה סט:], **ה)** [הכא], **ו)** ומ"ה נקט כדי שיצא רש"ל, **ז)** כפ"ח: לגבי גרות.

גליון הש"ס

רש"י ד"ה היא עצמה מתחללת וכו'. ועכ"ז הייני אשתו. עי' לקמן דף סט ע"א פרש"י ד"ה מקום זרעו: תוס' ד"ה מה לאלמנה וכו' וי"ל דר"י. ב"ל כר"ע. עי' לקמן ד' מז ע"א תד"ה נתמן:

הגהות הב"ח

(א) גמ' דב"ה לב"ש מהו. נ"ב ע"ל פ' החלה רבה דף נ"ב בתוס' ד"ה אבל תמנים. **(ב)** רש"י ד"ה לריכה וכו' כשמן ומשום הכי נקבו שיצא המשקה. **(ג)** ד"ה היינו וכו' ממזרים וקטליה ליה:

מוסף רש"י

שהיא עצמה מתחללת. משניסת להכן גדול מתחללת, שאם מת אסורה להנשא להדיוט ואם היתה בתרומה נפסלת מן התרומה בביאתו דכתיב לא יחלל זרעו בעמיו ועמיו זו אשתו (נדה סח:) אי: דכתיב לא יחלל זרעו, ולא כתיב ולא יחל, ומשמע כי חילולים אחד לה יאחד לזרעו (לקמן מד:).